

คู่มือ

การปลูกหญ้ารัฐ

ของฟาร์มกวางมหาวิทยาลัยรามคำแหง

จังหวัดสุโขทัย

จัดทำโดย

คณะกรรมการจัดการความรู้ สถาบันวิจัยสตรในภูมิภาคเขตร้อน

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คำนำ

ตามที่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบหมายให้สถาบันวิจัยสัตว์ในภูมิภาคเขตร้อน ดำเนินการ “โครงการจัดทำฟาร์มกวาง” มหาวิทยาลัยรามคำแหง จังหวัดสุโขทัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนมาถึงปัจจุบัน ฟาร์มกวางมีปริมาณกวางเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทางสถาบันวิจัยสัตว์ในภูมิภาคเขตร้อน จึงมีแนวคิดว่าการปลูกพืชอาหารสัตว์ จะเป็นอีกแนวทางที่จะดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดทำโครงการจัดทำฟาร์มกวาง จึงได้นำหญ้าที่ปลูกเพื่อใช้เลี้ยงกวาง และเพื่อให้เป็นรูปธรรม และเป็นการเพิ่มผลผลิตของอาหารสัตว์ เนื่องจากต้องดำเนินการหาเลี้ยงตนเอง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ เงินเดือนผู้ดูแลสัตว์ และค่าสาธารณูปโภค จึงได้จัดทำคู่มือการปลูกหญ้าของฟาร์มกวางมหาวิทยาลัยรามคำแหง กำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานขึ้น โดยมุ่งหวังให้บุคลากรของหน่วยงาน สามารถสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแนวทางที่หน่วยงานต้องการ และเกิดประสิทธิภาพตามสายงานที่ปฏิบัติหน้าที่ อีกทั้งคาดหวังว่าบุคลากรในหน่วยงานจะสามารถปฏิบัติงานทดแทนกันได้ ซึ่งเป็นคู่มือสำคัญที่จะให้บุคลากรในหน่วยงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ไปในทิศทางเดียวกัน สามารถนำไปใช้งานได้จริง และยังสามารถนำไปประกอบการประเมินผลการปฏิบัติงานได้อีกด้วย

สารบัญ

	หน้า
ลักษณะของเหี่ยวโรซี	1
คุณค่าทางโภชนาการ	1
ลักษณะเด่นของเหี่ยวโรซี	2
การเตรียมดินปลูก	2
การเตรียมเมล็ดพันธุ์	3
การปลูกเหี่ยวโรซี	4
ความต่างระหว่างการปลูกเมล็ดพันธุ์ลึก และเมล็ดพันธุ์ตื้น	5
การให้น้ำเหี่ยวโรซี	6
การเก็บเกี่ยวเหี่ยวโรซี	6
การใส่ปุ๋ยเหี่ยวโรซี	7

หญ้ารูซี่ (Brachiaria ruziziensis)

หญ้ารูซี่มีถิ่นกำเนิดในทวีปแอฟริกาแถบประเทศคองโก นำเข้ามาจากประเทศออสเตรเลีย ปลูกครั้งแรกที่อำเภอ มวกเหล็ก เมื่อปี 2511 โดยฟาร์มโคนมไทย-เดนมาร์ก (ปัจจุบันคือองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย)

หญ้ารูซี่เป็นหญ้าที่มีอายุหลายปี เจริญเติบโตได้เร็ว แตกกอดี ใบอ่อนนุ่มลักษณะลำต้นกิ่งตั้ง กิ่งเลื้อย มีรากตามข้อ ขยายพันธุ์ได้ทั้งลำต้นและเมล็ด เนื่องจากเมล็ดมีการงอกสูง จึงนิยมขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด จัดเป็นพืช อายุสั้น เจริญเติบโตได้ในดินหลายชนิด ทั้งที่ดินอุดมสมบูรณ์ในที่ดอน ทนต่อสภาพดินเปรี้ยว ดินเค็ม และในดินที่มี ธาตุอาหารต่ำจะเติบโตได้ดีในพื้นที่ดอน ดินมีการระบายน้ำได้ดี ทนแล้งและทนต่อการเหยียบย่ำของสัตว์

ลักษณะของหญ้ารูซี่

เป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยวใบแทงออกบริเวณข้อของลำต้น ประกอบด้วยกาบใบที่ค่อนข้างบาง คล้ายกระดาษที่มีขนปกคลุม แผ่นกาบใบหุ้มลำต้น ยาวประมาณ 9-16 เซนติเมตร ตรงข้อต่อระหว่างกาบใบกับแผ่นใบมีเส้นใบเป็นขนแข็ง ถัดมาเป็นแผ่นใบที่มีลักษณะเรียวยาว ปลายใบแหลม และมีขนสีเขียวใบตอง แผ่นใบมีลักษณะแผ่กางออกแบนๆ ขนาดแผ่นใบกว้าง 1-2 เซนติเมตร ยาว 20-30 เซนติเมตร ลำต้นมีความสูง 60-100 เซนติเมตร ลำต้นมีลักษณะทรงกลม

ลักษณะของหญ้ารูซี่

คุณค่าทางโภชนาการ

1. โปรตีนรวม 8.5-10 เปอร์เซ็นต์
2. เยื่อใย NDF 65.5 เปอร์เซ็นต์
3. เยื่อใย ADF 37.6 เปอร์เซ็นต์
4. พลังงาน 54 แคลอรี
5. ฟอสฟอรัส 0.26 เปอร์เซ็นต์
6. แคลเซียม 0.57 เปอร์เซ็นต์
7. ไขมัน 1.8 เปอร์เซ็นต์

ลักษณะเด่นของหล้ารัฐ

- 1.ขยายพันธุ์ได้ง่าย (เมล็ด)
- 2.ทนแล้ง ปรับตัวได้ในดินหลายสภาพ
- 3.ไม่มีระยะพักตัว
- 4.มีโปรตีนสูง 8.5-10 เปอร์เซ็นต์
- 5.ตอบสนองต่อการให้น้ำและปุ๋ยดี
- 6.เติบโตได้ทั่วทุกภาค/ทุกฤดู
- 7.ให้ผลผลิตต่อไร่สูง ให้ผลผลิตทั้งปี ให้ผลผลิตระยะยาว สามารถเก็บเกี่ยวได้ถึง 6 ปี
- 8.มีปริมาณน้ำตาลในใบและลำต้นสูง
- 9.ไม่มีโรคและแมลงรบกวน

การเตรียมดินปลูก

- ไถกำจัดวัชพืช 1-2 ครั้ง <ตามสภาพของแต่ละพื้นที่>
- ใส่ปุ๋ยมูลกวาง (หรือปุ๋ยคอก) 2,000 กิโลกรัม/ไร่ หรือปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 20 กิโลกรัม/ไร่
- ไถกลบอีก 1 รอบ พร้อมยกร่องเพื่อปลูก

การไถพรวนดินและยกร่อง

การเตรียมเมล็ดพันธุ์

- นำเมล็ดพันธุ์มาแช่น้ำทิ้งไว้ (ก่อนปลูก 5-6 ชั่วโมง)
- นำเมล็ดที่แช่น้ำไว้มากรอง และทิ้งไว้ให้แห้ง
- นำเมล็ดที่แห้งแล้วมาคลุกกับปูนขาว เพื่อป้องกันมด
- นำไปปลูก

การเตรียมเมล็ดพันธุ์

การปลูกหญ้ารูซี่

- การปลูกใช้ระยะความห่างของแถว 50 เซนติเมตร
- ระยะห่างระหว่างต้น 50 เซนติเมตร
- ใช้เสียมแทงลงไปให้มีความลึก 3-5 เซนติเมตร
- ปลูกหลุมละ 5-10 เมล็ด
- นำดินมาปิดปากหลุมบางๆ
- รดน้ำให้ชุ่ม

หนัารูชีอายุ 3 สัปดาห์

ความต่างระหว่างการปลูกเมล็ดพันธุ์ลึก และเมล็ดพันธุ์ตื้น

การปลูกลึก

- ทนแล้งได้ดี
- ให้ผลผลิตสูง
- ไวต่อไต้มนาน
- หน่อที่แตกใหม่มีความสมบูรณ์

การปลูกตื้น

- ไม่ทนแล้ง
- จำนวนลำต้นต่อกอน้อยกว่า
- ไวต่อไต้มนาน

การให้น้ำหญ้ารูชี

- หากเป็นแบบฝอย ควรให้ทุก 1-2 วัน <ขึ้นอยู่กับดินของแต่ละพื้นที่>
- หากเป็นแบบราด ควรให้ทุก 2-3 วัน <ขึ้นอยู่กับดินของแต่ละพื้นที่>
- สำหรับพื้นที่ที่มีน้ำน้อย ควรให้น้ำแบบระบบน้ำหยด และคลุมด้วยฟางข้าวหรือวัสดุอื่นเพื่อลดการสูญเสียความชื้น

การให้น้ำหญ้ารูชี

การเก็บเกี่ยวหญ้ารูชี

- การเก็บเกี่ยวครั้งแรกหลังจากเวลา 60-70 วัน โดยตัดสูงจากพื้น 10-15 เซนติเมตรเพราะจะทำให้หน่อใหม่สามารถแตกขึ้นใหม่จากใต้ดิน ซึ่งจะมีความสมบูรณ์แข็งแรงกว่าหน่อที่แตกจากกอบนผิวดิน
- การเก็บเกี่ยวครั้งถัดไปสามารถเก็บเกี่ยวได้ทุก 45 วัน หากเป็นฤดูฝนหญ้ารูชี จะเติบโตเร็วกว่าปกติสามารถตัดได้เร็วขึ้น 30-45 วัน
- หญ้ารูชี สามารถให้ผลผลิตได้ตลอดปี เก็บเกี่ยวได้ 5-6 ครั้งต่อปี
- การเก็บเกี่ยว 1 ครั้ง จะได้หญ้าสด 8-10 ตัน/ไร่ ผลผลิตน้ำหนักระเหย 2-2.5 ตัน/ไร่

การเก็บเกี่ยวหญ้าหูก

การใส่ปุ๋ยหญ้าหูก

- ควรใส่ปุ๋ยละรตน้ำทันทีหลังจากตัด 1-2 วัน เพื่อให้หญ้าเนเปียร์สมบูรณ์ สามารถเติบโตได้ต่อเนื่อง
- สามารถใส่ได้ทั้งปุ๋ยมูลไส้เดือนจากมูลกวางอัดเม็ด หรือ <ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยคอก><ปุ๋ยเคมี 46-0-0>หรือผสมกัน

ปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้จากในกรงกวาง
การใส่ปุ๋ยหลัารูซี่

ภาพการดูแลรักษาหลังการตัดหญ้าให้สัตว์กิน

1. ประชุมคนงานดูแลแปลงหญ้าในการใส่ปุ๋ย

2. ตรวจสอบพื้นที่ตัดหญ้า

3. นำปุ๋ยหมักมูลกวางไส้ให้ตัวแปลงหญ้า

